

Renata Stasiak-Betlejewska¹, Wojciech Gliń²

WYNAGRODZENIE I ZATRUDNIENIE W POLSCE W LATACH 2014 - 2016

Streszczenie: Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie bieżących zmian zachodzących na rynku pracy w zakresie liczby pracujących w jednostkach dużych i średnich, czasu pracy zatrudnionych, jak i liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy. Prezentowane dane dotyczą poziomu przeciętnych wynagrodzeń nominalnych w gospodarce narodowej i wskaźnika płac realnych, zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji publicznej oraz w działalności finansowej i ubezpieczeniowej; informacje o liczbie osób, wobec których wystąpiły zaległości w wypłacie wynagrodzeń i o wysokości tych zaległości, a także informacje o liczbie zezwoleń wydanych cudzoziemcom na pracę w Polsce.

Słowa kluczowe: wynagrodzenie, zatrudnienie,

4.1. Wstęp

Rok 2016 był udany dla polskich pracowników. Malejące bezrobocie, wzrost wynagrodzeń oraz deflacja przyczyniły się do wyższego poziomu życia. Według raportu opublikowanego w listopadzie przez NBP, średnie wynagrodzenie nominalne w 2016 roku wzrosło o 4%. Z Raportu Płacowego Sedlak & Sedlak za rok 2016 wynika, że w okresie badania podwyżki wyniosły średnio 3,2%. Najwyższe zostały przyznane w grupie pracowników fizycznych i wyniosły 3,5%. Wśród specjalistów przyznano wynagrodzenie wyższe o 3,2%, natomiast kierownicy i dyrektorzy otrzymali podwyżki w wysokości 3%.

W literaturze wynagrodzenie jest najczęściej definiowane, jako zapłata za pracę podporządkowaną wykonywaną na rzecz pracodawcy³. Obejmuje ono kilka składników:

- pracę stałą,
- bodźce krótkoterminowe,
- bodźce długoterminowe,
- świadczenia dodatkowe.

Według tego ujęcia terminy „płaca” i „wynagrodzenie” nie są synonimami,

---

¹ Politechnika Częstochowska

² Politechnika Częstochowska

³ Borkowska S., Wynagrodzenia – rozwiązywanie problemów w praktyce. Oficyna Ekonomiczna, Kraków, 2004.

a określenie „płaca” jest zarezerwowane raczej dla płacy stałej.

Zatrudnieni w gospodarce narodowej to osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy, pracownicy najemni w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz nauczyciele w stanie nieczynnym lub przebywający na urloпах zdrowotnych. Przeciętne zatrudnienie jest to średnia wielkość zatrudnienia obliczona dla badanego okresu na podstawie ewidencyjnego stanu zatrudnienia. Do wyliczenia przeciętnego zatrudnienia uwzględnia się wszystkie zatrudnione osoby, bez względu na to czy jest to ich główne miejsce pracy, czy kolejne. Przeciętne zatrudnienie oblicza się po uprzednim przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na liczbę pełnozatrudnionych.

Dla potrzeb artykułu, podstawowym źródłem informacji na temat wynagrodzeń i zatrudnienia w Polsce były materiały Głównego Urzędu statystycznego. Trudnością w przeprowadzeniu analizy tematu są problemy wynikające z ograniczonej dostępności i porównywalności danych statystycznych. Większość informacji przedstawianych przez GUS dotyczy tylko części pracujących, tzn. GUS pomija podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób, rolników indywidualnych, osób zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych i politycznych, w związkach zawodowych oraz zatrudnionych w działalności w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Ponadto badanie płac prowadzone przez GUS nie obejmuje osób pracujących na podstawie coraz częściej w Polsce wykorzystywanych umów cywilnoprawnych, tj. umowy zlecenia, umowy o dzieło, oraz samozatrudniających się. Jednak dane o wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto ogółem w gospodarce narodowej, które podawane są przez GUS co kwartał dotyczą wszystkich podmiotów gospodarki narodowej, tzn. także jednostek o liczbie pracujących do 9 osób. W analizie wykorzystano dane dotyczące wynagrodzeń i zatrudnienia w gospodarce w okresie 2014 - 2016.

4.2. Przeciętne wynagrodzenie i zatrudnienie w Polsce

Najczęściej używanym wskaźnikiem do opisu wynagrodzenia jest przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto. Dane o średniej wysokości miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce poddawany jest przez Główny Urząd Statystyczny, co kwartał i obejmuje wszystkie podmioty gospodarki narodowej. W tabeli numer 4.1. przedstawiony jest przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg. sekcji gospodarki w 2014 r.

Tabela 4.1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg. sekcji gospodarki narodowej w kwartałach 2014r.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – analogiczny okres poprzedniego roku=100 corresponding period of previous year=100		Kwartaly Quarters			
		I	I-II	I-III	I-IV
OGÓŁEM	a	3895,31	3816,66	3804,92	3783,46
TOTAL	b	104,2	103,9	103,7	103,4
w tym: of which:					
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	a	3896,97	3920,46	3926,72	3980,24
ENTERPRISE SECTOR	b	104,2	104,1	103,9	103,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	a	4158,10	4263,79	4328,26	4562,48
Agriculture, hunting and forestry	b	104,6	103,4	103,0	103,5
Przemysł	a	3982,39	4005,91	4012,28	4082,63
Industry	b	104,1	104,0	103,5	103,2
górnictwo i wydobywanie	a	6333,21	6357,25	6254,65	6867,96
mining and quarrying	b	104,5	103,0	101,9	101,8
przetwórstwo przemysłowe	a	3663,13	3703,26	3717,87	3747,05
manufacturing	b	104,9	105,0	104,5	104,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	a	6358,44	6190,44	6255,44	6376,06
electricity, gas, steam and air conditioning supply	b	102,6	103,0	104,0	103,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	a	3697,97	3710,93	3731,92	3804,54
water supply; sewerage, waste management and remediation activities	b	102,6	102,9	103,0	103,4
Budownictwo	a	3706,03	3794,98	3820,70	3887,51
Construction	b	104,2	104,7	104,1	104,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	a	3543,91	3560,52	3551,14	3563,17
Trade; repair of motor vehicles	b	103,3	103,9	103,8	103,9
Transport i gospodarka magazynowa	a	3666,32	3658,19	3675,51	3758,19
Transportation and storage	b	106,6	104,7	104,3	103,8
Zakwaterowanie i gastronomia	a	2783,56	2771,93	2786,84	2794,33
Accommodation and catering	b	103,8	103,6	103,6	103,8
Informacja i komunikacja	a	6986,53	6910,85	6885,29	6886,29
Information and communication	b	104,5	103,2	103,0	103,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	a	6747,09	6742,32	6616,60	6516,26
Financial and insurance activities	b	106,4	103,4	103,9	101,4
Obsługa rynku nieruchomości	a	4136,72	4127,91	4130,72	4193,37
Real estate activities	b	102,6	103,2	103,8	103,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	a	5634,48	5609,19	5390,30	5641,21
Professional, scientific and technical activities	b	102,8	103,2	103,3	103,6
Administrowanie i działalność wspierająca	a	2687,50	2713,32	2744,15	2760,14
Administrative and support service activities	b	104,2	104,7	105,5	105,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	a	5305,75	4797,74	4635,83	4661,77
Public administration and defence; compulsory social security	b	102,5	103,0	103,0	103,1
Edukacja	a	4666,20	4158,11	4061,35	4043,42
Education	b	103,8	103,5	102,7	103,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	a	3571,33	3500,11	3505,35	3528,42
Human health and social work activities	b	102,1	102,3	102,6	102,3

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2014r. GUS, Warszawa, 2015.

W tabeli numer 4.2. zostały zaprezentowane dane dotyczące przeciętnego wynagrodzenia brutto w 2015 roku.

Tabela 4.2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg. sekcji gospodarki narodowej w kwartałach 2015r.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – analogiczny okres poprzedniego roku=100 corresponding period of previous year=100		Kwartały Quarters			
		I	I-II	I-III	I-IV
OGÓŁEM	a	4054,89	3953,72	3933,51	3899,78
TOTAL	b	104,1	103,6	103,4	103,2
w tym: of which:					
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	a	4053,71	4060,03	4067,33	4121,41
ENTERPRISE SECTOR	b	104,0	103,6	103,6	103,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	a	4477,66	4425,01	4588,07	4781,09
Agriculture, hunting and forestry	b	107,7	103,8	106,0	104,8
Przemysł	a	4111,89	4116,15	4118,85	4191,19
Industry	b	103,3	102,8	102,7	102,7
górnictwo i wydobywanie	a	6305,35	6380,64	6300,79	6925,41
mining and quarrying	b	99,6	100,4	100,7	100,8
przetwórstwo przemysłowe	a	3818,61	3840,92	3852,92	3882,78
manufacturing	b	104,2	103,7	103,6	103,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	a	6689,94	6368,94	6347,18	6557,71
electricity, gas, steam and air conditioning supply	b	105,2	102,9	101,5	102,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	a	3842,46	3841,87	3860,04	3936,02
water supply; sewerage, waste management and remediation activities	b	103,9	103,5	103,4	103,5
Budownictwo	a	3899,01	3970,57	4017,93	4076,93
Construction	b	105,2	104,6	105,2	104,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	a	3723,97	3713,52	3701,42	3701,59
Trade; repair of motor vehicles	b	105,1	104,3	104,2	103,9
Transport i gospodarka magazynowa	a	3656,08	3706,67	3748,17	3833,65
Transportation and storage	b	99,7	101,3	102,0	102,0
Zakwaterowanie i gastronomia	a	2936,91	2897,90	2907,80	2916,74
Accommodation and catering	b	105,5	104,5	104,3	104,4
Informacja i komunikacja	a	7299,99	7290,38	7240,31	7221,26
Information and communication	b	104,5	105,5	105,2	104,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	a	7240,12	7074,47	6914,67	6891,93
Financial and insurance activities	b	107,3	104,9	104,5	105,8
Obsługa rynku nieruchomości	a	4300,89	4292,97	4290,13	4357,20

Real estate activities	b	104,0	104,0	103,9	103,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	a	5968,74	5872,77	5862,86	5922,43
Professional, scientific and technical activities	b	105,9	104,7	104,9	105,0
Administrowanie i działalność wspierająca	a	2899,60	2867,46	2880,49	2906,12
Administrative and support service activities	b	107,9	105,7	105,0	105,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	a	5463,06	4915,84	4753,51	4781,53
Public administration and defence; compulsory social security	b	103,0	102,5	102,5	102,6
Edukacja	a	4787,16	4271,12	4178,80	4161,32
Education	b	102,6	102,7	102,9	102,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	a	3683,53	3591,67	3582,03	3641,54
Human health and social work activities	b	103,1	102,6	102,2	103,2

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2015r. GUS,
Warszawa, 2016

Tabela numer 4.3. prezentuje przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2016 roku.

Tabela 4.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg. sekcji gospodarki narodowej w kwartałach 2016r.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – analogiczny okres poprzedniego roku=100 corresponding period of previous year=100		Kwartały Quarters			
		I	I–II	I–III	I–IV
OGÓŁEM	a	4181,49	4096,17	4078,17	4047,21
TOTAL	b	103,1	103,6	103,7	103,6
w tym: of which:					
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	a	4201,91	4224,13	4234,19	4277,03
ENTERPRISE SECTOR	b	103,7	104,0	104,1	103,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	a	4350,23	4525,00	4615,65	4847,60
Agriculture, hunting and forestry	b	97,2	102,3	100,6	101,4
Przemysł	a	4233,42	4243,13	4267,23	4325,00
Industry	b	103,0	103,1	103,6	103,2
górnictwo i wydobywanie	a	6095,89	6076,37	6312,49	6751,86
mining and quarrying	b	96,7	95,2	100,2	97,5
przetwórstwo przemysłowe	a	3975,00	4008,99	4026,61	4054,83
manufacturing	b	104,1	104,4	104,5	104,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	a	7063,92	6722,51	6672,80	6851,56
electricity, gas, steam and air conditioning supply	b	105,6	105,6	105,1	104,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	a	3969,41	3981,33	3997,37	4076,26
water supply; sewerage, waste management and remediation activities	b	103,3	103,6	103,6	103,6
Budownictwo	a	4042,80	4169,37	4198,82	4252,02
Construction	b	103,7	105,0	104,5	104,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	a	3887,89	3911,10	3908,06	3898,62
Trade; repair of motor vehicles	b	104,4	105,3	105,6	105,3
Transport i gospodarka magazynowa	a	3767,09	3825,99	3873,17	3961,54
Transportation and storage	b	103,0	103,2	103,3	103,3
Zakwaterowanie i gastronomia	a	3103,25	3071,86	3095,97	3115,20
Accommodation and catering	b	105,7	106,0	106,5	106,8
Informacja i komunikacja	a	7599,24	7596,12	7507,05	7573,00
Information and communication	b	104,1	104,2	103,7	104,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	a	7329,59	7174,74	7093,45	7061,41
Financial and insurance activities	b	101,2	101,4	102,6	102,5
Obsługa rynku nieruchomości	a	4539,52	4489,87	4487,16	4566,35
Real estate activities	b	105,5	104,6	104,6	104,8

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	a	6271,75	6164,81	6126,65	6128,06
Professional, scientific and technical activities	b	105,1	105,0	104,5	103,5
Administrowanie i działalność wspierająca	a	3007,92	2989,04	2983,95	2993,31
Administrative and support service activities	b	103,7	104,2	103,6	103,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	a	5586,42	5118,75	4971,55	5050,13
Public administration and defence; compulsory social security	b	102,3	104,1	104,6	105,6
Edukacja	a	4854,01	4345,72	4223,51	4197,19
Education	b	101,4	101,7	101,1	100,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	a	3856,44	3765,70	3768,00	3820,00
Human health and social work activities	b	104,7	104,8	105,2	104,9

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016r. GUS, Warszawa, 2017.

Przeciętna płaca w gospodarce narodowej obejmuje wszystkie podmioty gospodarki narodowej. W przeciągu ostatnich lat systematycznie notowano jej wzrost. W 2015 roku wyniosła 3900 PLN. Biorąc pod uwagę prognozy NBP o czteroprocentowym wzroście wynagrodzeń, w 2016 kwota ta wyniesie 4056 PLN. Wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw są częścią składową przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Obejmują przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Nie obejmują, zatem najmniejszych firm i sektora publicznego. Tabela numer 4.4. przedstawia dane dotyczące przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2015 roku.

Tabela 4.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w regionów i województw w I-IV kwartale 2015r.

REGIONY REGIONS WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym bez wypłat nagród rocznych <i>of which excluding annual bonuses*</i>
Region Centralny	4987,10	4985,19
Łódzkie	4017,87	4017,87
Mazowieckie	5231,30	5228,90
Region Południowy	4399,68	4398,56
Małopolskie	4160,50	4158,92
Śląskie	4557,09	4556,27
Region Wschodni	3776,21	3774,46
Lubelskie	3854,46	3849,74
Podkarpackie	3671,54	3671,08
Podlaskie	3827,16	3826,85
Świętokrzyskie	3790,89	3790,51
Region Północno-zachodni	3857,77	3857,49
Lubuskie	3718,20	3718,20
Wielkopolskie	3849,47	3849,35
Zachodniopomorskie	3974,02	3973,10
Region Południowo-zachodni	4329,31	4328,60
Dolnośląskie	4417,13	4416,52
Opolskie	3958,35	3957,23
Region Północny	3986,90	3984,33
Kujawsko-pomorskie	3724,98	3724,01
Pomorskie	4350,00	4346,11
Warmińsko-mazurskie	3713,23	3710,59

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2015r. GUS, Warszawa, 2016.

Tabela 4.5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w regionów i województw w I-IV kwartale 2016r.

REGIONY REGIONS WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym bez wypłat nagród rocznych <i>of which excluding annual bonuses*</i>
Region Centralny	5040,49	4992,53
Łódzkie	4007,60	3949,56
Mazowieckie	5300,71	5255,29
Region Południowy	4284,65	4232,74
Małopolskie	4178,64	4124,18
Śląskie	4355,27	4305,06
Region Wschodni	3831,29	3755,55
Lubelskie	3917,35	3838,58
Podkarpackie	3750,43	3681,35
Podlaskie	3871,97	3788,24
Świętokrzyskie	3795,73	3720,20
Region Północno-zachodni	3976,27	3924,48
Lubuskie	3823,27	3754,76
Wielkopolskie	3976,22	3934,55
Zachodniopomorskie	4075,55	4001,50
Region Południowo-zachodni	4371,87	4316,92
Dolnośląskie	4455,69	4405,93
Opolskie	4015,60	3938,57
Region Północny	4035,23	3971,03
Kujawsko-pomorskie	3764,58	3702,55
Pomorskie	4411,37	4351,08
Warmińsko-mazurskie	3728,92	3653,27

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016r. GUS, Warszawa, 2017.

Poziom wynagrodzeń wyższy niż średnio w kraju odnotowano w czterech województwach w 2015 roku: mazowieckim, śląskim, dolnośląskim i pomorskim, a w roku 2016 odnotowano w trzech województwach: mazowieckim, dolnośląskim i pomorskim. Natomiast najniższe wynagrodzenie odnotowano w województwach warmińsko-mazurskim, podkarpackim, kujawsko-pomorskim i świętokrzyskim.

W tabeli 4.6. zostało przedstawiony czas przeprowadzony i nieprzeprowadzony przez jednego zatrudnionego w różnych sekcjach gospodarki.

Tabela 4.6. Czas pracowany i niepracowany przez 1 zatrudnionego wg. sekcji gospodarki narodowej w I-IV kwartale 2015r.

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Czas pracowany <i>Time worked</i>	Czas nieprzepra- co- wany <i>Time not worked</i>
	w godzinach		<i>in hours</i>
OGÓŁEM TOTAL	1999	1711	288
w tym: <i>of which:</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	2086	1821	265
Przemysł <i>Industry</i>	2082	1783	299
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	2147	1745	402
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	2081	1791	290
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	2046	1703	343
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	2057	1772	285
Budownictwo <i>Construction</i>	2092	1834	258
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	2056	1781	275
Transport i gospodarka magazynowa	2071	1797	274

<i>Transportation and storage</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia	2061	1817	244
<i>Accommodation and catering</i>			
Informacja i komunikacja	2050	1770	280
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2047	1725	322
<i>Financial and insurance activities</i>			
Obsługa rynku nieruchomości	2032	1738	294
<i>Real estate activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2058	1772	286
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ®	2083	1818	265
<i>Administrative and support service activities</i>			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2041	1714	327
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>			
Edukacja	1537	1273	264
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2008	1704	304

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2015r. GUS, Warszawa, 2016.

W tabeli numer 4.7. zostały przedstawione dane dotyczące przepracowanego i nieprzepracowanego czasu przez 1 zatrudnionego w 2016 roku.

Tabela 4. 7. Czas przepracowany i nieprzepracowany przez 1 zatrudnionego wg.sekcji gospodarki narodowej w I-IV kwartale 2016r.

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Czas przepracowany <i>Time worked</i>	Czas nieprzepracowany <i>Time not worked</i>
	w godzinach <i>in hours</i>		
OGÓŁEM TOTAL	1986	1703	283
w tym: <i>of which:</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	2079	1811	268
Przemysł <i>Industry</i>	2068	1775	293
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	2129	1738	391
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	2067	1782	285
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	2043	1710	333
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	2048	1765	283
Budownictwo <i>Construction</i>	2075	1817	258
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	2036	1773	263
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	2069	1796	273
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	2049	1797	252
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	2036	1767	269
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	2020	1678	342

Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	2029	1740	289
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	2046	1765	281
Administrowanie i działalność wspierająca® <i>Administrative and support service activities</i>	2055	1794	261
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	2034	1701	333
Edukacja <i>Education</i>	1533	1268	265
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1986	1690	296

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016r. GUS, Warszawa, 2017.

Poniżej zostanie przedstawione przeciętne zatrudnienie według sekcji gospodarki narodowej oraz według form finansowania w roku 2015 i 2016. Tabela numer 4.8. przedstawi dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia w roku 2015.

Tabela 4.8. Przeciętne zatrudnienie wg. sekcji gospodarki narodowej oraz form finansowania w I-IV kwartale 2015r.

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>		Ogółem <i>Total</i>	Formy finansowania <i>Financing form</i>	
			jednostki samofinansujące <i>self-financing units</i>	jednostki sfery budżetowej <i>budgetary sphere units</i>
a – w tysiącach <i>in thousands</i> b – I-IV kw. (q.) 2014=100				
OGÓŁEM	a	8290,4	6730,0	1560,3
TOTAL	b	100,9	101,0	100,4
w tym: <i>of which:</i>				
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW <i>ENTERPRISE SECTOR</i>	a	5601,6	5601,6	–
	b	101,3	101,3	–
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	a	71,5	71,3	0,3
	b	102,2	102,2	100,0

Przemysł	a	2525,8	2511,0	14,8
<i>Industry</i>	b	101,5	101,5	98,6
górnictwo i wydobywanie	a	145,9	145,9	–
<i>mining and quarrying</i>	b	92,9	92,9	–
przetwórstwo przemysłowe	a	2125,2	2124,8	0,4
<i>manufacturing</i>	b	102,5	102,5	107,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	a	122,6	122,4	0,2
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	b	95,6	95,6	97,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	a	132,0	117,9	14,2
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	b	101,0	101,4	98,3
Budownictwo	a	387,6	386,6	1,0
<i>Construction</i>	b	94,2	94,2	108,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	a	1154,5	1154,5	x
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	b	102,2	102,2	x
Transport i gospodarka magazynowa	a	498,2	494,5	3,7
<i>Transportation and storage</i>	b	102,2	102,2	100,1
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	a	109,4	103,2	6,2
<i>Accommodation and catering^Δ</i>	b	95,1	94,9	98,5
Informacja i komunikacja	a	196,0	195,4	x
<i>Information and Communications</i>	b	107,6	107,6	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	a	242,2	242,0	x
<i>Financial and insurance activities</i>	b	94,6	94,6	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	a	110,9	96,4	14,5
<i>Real estate activities</i>	b	98,7	98,6	99,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	a	251,4	237,7	13,7
<i>Professional, scientific and technical activities</i>	b	100,4	100,6	98,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	a	347,5	343,4	x
<i>Administrative and support service activities</i>	b	104,2	104,2	x
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	a	617,8	65,5	552,3
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	b	99,8	99,6	99,8
Edukacja	a	1027,7	248,5	779,2
<i>Education</i>	b	101,2	102,5	100,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	a	619,9	473,1	146,8
<i>Human health and social work activities</i>	b	100,3	100,1	100,8

Źródło: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2015r. GUS, Warszawa, 2016.

W tabeli numer 4.9. mamy zestawienie danych dotyczących przeciętnego zatrudnienia w 2016 roku.

Tabela 4.9. Przeciętne zatrudnienie wg. sekcji gospodarki narodowej oraz form finansowania w I-IV kwartale 2016r.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Formy finansowania Financing form	
		jednostki samofinansujące self-financing units	jednostki sfery budżetowej budgetary sphere units
a – w tysiącach <i>in thousands</i> b – I–IV kw. (q.) 2015=100			
OGÓŁEM	8483,5	6912,2	1571,3
TOTAL	102,3	102,7	100,7
w tym: <i>of which:</i>			
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	5760,2	5760,2	–
ENTERPRISE SECTOR	102,8	102,8	–
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...	74,0	73,7	0,3
Agriculture, forestry and fishing	103,4	103,5	94,8
Przemysł	2581,5	2566,9	14,6
Industry	102,2	102,2	98,7
górnictwo i wydobywanie	135,3	135,3	–
mining and quarrying	92,7	92,7	–
przetwórstwo przemysłowe	2194,1	2193,7	0,4
manufacturing	103,2	103,2	116,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	117,9	117,7	0,2
electricity, gas, steam and air conditioning supply	96,1	96,1	100,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	134,2	120,3	13,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities	101,6	102,0	98,2
Budownictwo	385,2	384,2	1,0
Construction	99,4	99,4	98,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1189,8	1189,8	x
Trade; repair of motor vehicles ^Δ	103,1	103,1	x
Transport i gospodarka magazynowa	513,8	510,1	3,7
Transportation and storage	103,1	103,1	100,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	112,6	106,5	6,0
Accommodation and catering ^Δ	102,9	103,2	97,2

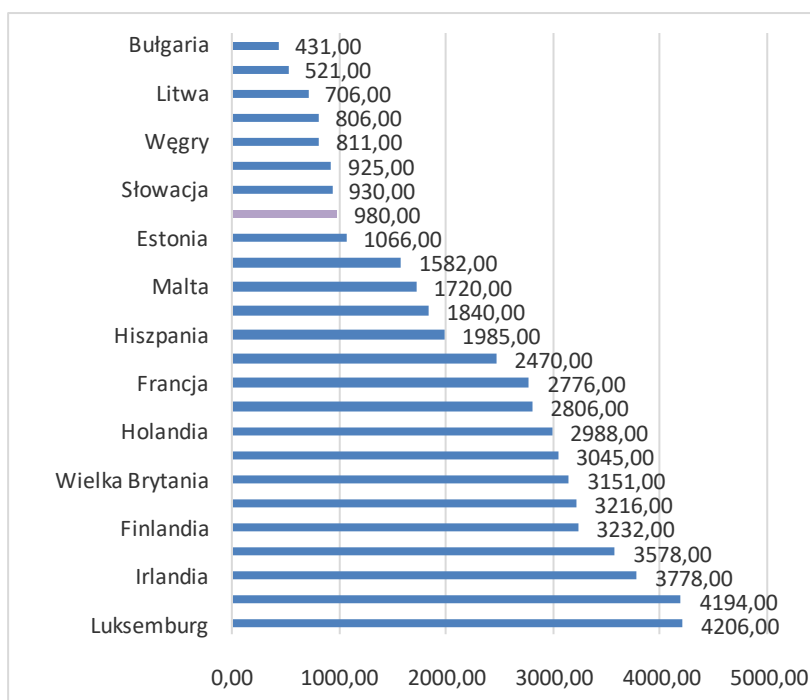
Informacja i komunikacja	204,5	203,9	x
<i>Information and communication</i>	104,3	104,4	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	245,3	245,2	x
<i>Financial and insurance activities</i>	101,3	101,3	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	109,5	95,4	14,1
<i>Real estate activities</i>	98,7	99,0	97,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	255,0	241,3	13,7
<i>Professional, scientific and technical activities</i>	101,4	101,5	100,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	383,3	379,0	x
<i>Administrative and support service activities</i>	110,3	110,4	x
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	618,0	65,0	553,0
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	100,0	99,3	100,1
Edukacja	1043,7	258,0	785,7
<i>Education</i>	101,6	103,8	100,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	635,5	483,8	151,8
<i>Human health and social work activities</i>	102,5	102,3	103,4

Źródło: *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016r.* GUS, Warszawa, 2017.

4.3. Wynagrodzenie, zatrudnienie i koszty pracy w UE

Przeciętne wynagrodzenie w Polsce i krajach Unii Europejskiej są bardzo zróżnicowane. Przeciętne miesięczne zarobki Europejczyków wahały się od 431 EUR w Bułgarii do 4 206 EUR w Luksemburgu w 2014 roku. Można zauważyć tę różnicę pomiędzy pensjami Bułgarów i Luksemburczyków wyniosła prawie 3 800 EUR. Poza mieszkańcami Luksemburga, najczęściej zarabiali Duńczycy, Irlandczycy oraz Szwedzi. Wśród 25 krajów UE uwzględnionych w zestawieniu, Polska znalazła się pod względem wysokości zarobków na osiemnastym miejscu z przeciętnym wynagrodzeniem na poziomie 980 EUR w 2014 roku. Wyprzedziła tym samym Słowację i Czechy, gdzie pracownicy zarabiali odpowiednio 930 EUR i 925 EUR. Rysunek 4.1. przedstawia przeciętne miesięczne wynagrodzenie w krajach Unii Europejskiej w 2014 roku.

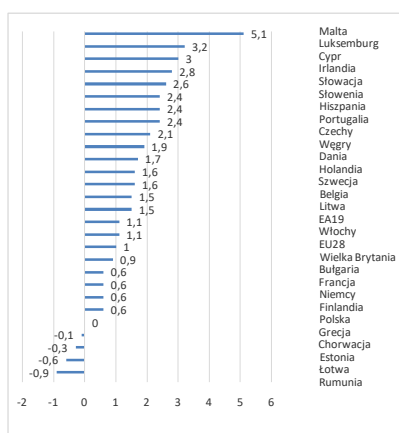

Rysunek 4.1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w krajach UE w 2014. (EUR)

Źródło: Opracowanie Sedlak & Sedlak na podstawie Eurostatu

Z najnowszych danych Eurostatu wynika, że w ostatnim kwartale 2016

roku w całej UE zatrudnionych było 232,9 milionów osób. Z kolei w strefie euro pracowało 153,9 mln osób co jest najlepszym wynikiem od roku 2008. Wśród państw członkowskich, w czwartym kwartale 2016 roku najwyższy wzrost zatrudnienia zanotowano na Malcie, na kolejnych miejscach, z dużo niższym wzrostem zatrudnienia, znalazły się kraje takie jak Luksemburg i Cypr. Rysunek 4.2. przedstawia poziom zatrudnienia w UE w ostatnim kwartale 2016 roku.

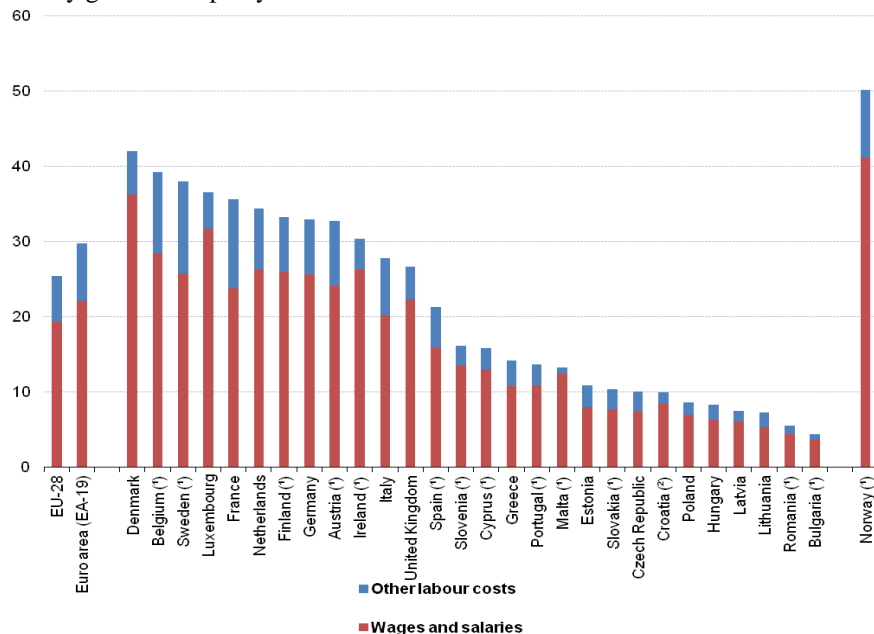

Rysunek 4.2. Poziom zatrudnienia w Unii Europejskiej w 4 kwartale 2016 roku.

Źródło: Opracowanie Sedlak & Sedlak na podstawie Eurostatu

Średni godzinowy koszt pracy w 2016 r. szacowany był na 25,40 EUR w UE-28 i na 29,80 EUR w strefie euro (EA-19). Za tymi uśrednionymi danymi kryją się jednak istotne różnice pomiędzy państwami członkowskimi

UE, w których wysokość godzinowych kosztów pracy waha się między 4,40 EUR w Bułgarii a 42,00 EUR w Danii. W Norwegii średni godzinowy koszt pracy był jeszcze wyższy (50,20 EUR). Na koszty pracy składają się koszty wynagrodzeń i płac oraz koszty pozapłacowe, na przykład płatne przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne. W 2016 r. udział pozapłacowych kosztów pracy w kosztach pracy ogółem wynosił 23,9% w UE-28, podczas gdy w strefie euro było to 26,0 %. W państwach członkowskich UE udział pozapłacowych kosztów pracy również był bardzo zróżnicowany. Najwyższy udział pozapłacowych kosztów pracy odnotowano we Francji (33,2%), w Szwecji (32,5 %), w Belgii (27,5 %), na Litwie (27,8 %) i we Włoszech (27,4 %). Natomiast najniższy udział pozapłacowych kosztów pracy odnotowano na Malcie (6,6 %), w Luksemburgu (13,4 %), Irlandii (13,8 %), Danii (13,9 %) i Chorwacji (14,9 %). Rysunek 4.3. pokazuje szacowane koszty godzinowe pracy w 2016 roku w UE.

Rysunek 4.3. Szacowane godzinowe koszty pracy, 2016 r. (EUR)

Źródło: Eurostat Statistics Explained Płace i koszty pracy

Zarobki brutto stanowią największą część kosztów pracy. W 2014 r. najwyższą medianę godzinowych zarobków brutto (w EUR) odnotowano w Danii (25,52 EUR); na kolejnych miejscach znalazły się Irlandia (20,16 EUR), Szwecja (18,46 EUR), Luksemburg (18,38 EUR), Belgia (17,32 EUR) i Finlandia (17,24 EUR). Natomiast najniższą medianę godzinowych zarobków

brutto (w EUR) odnotowano w Bułgarii (1,67 EUR) i Rumunii (2,03 EUR), jak również na Litwie (3,11 EUR), Łotwie (3,35 EUR) i Węgrzech (3,59 EUR). Innymi słowy, w przeliczeniu na euro mediana godzinowych zarobków brutto w państwie członkowskim UE, w którym była ona najwyższa, była 15 razy wyższa niż w państwie członkowskim, w którym była ona najniższa. W przeliczeniu na standard siły nabywczej (PPS), który uwzględnia różnice poziomów cen, najwyższa wartość średnia była pięciokrotnie wyższa od najniższej wartości średniej, przy czym Dania i Bułgaria ponownie znalazły się na przeciwnych końcach analizowanego zakresu. Za pracowników nisko uposażonych uważa się pracowników zarabiających nie więcej niż dwie trzecie krajowej mediany godzinowych zarobków brutto. W 2014 r. pracownicy nisko uposażeni stanowili 17,2 % pracowników w UE-28, a dla strefy euro odsetek ten wynosił 15,9 %. W 2014 r. odsetek pracowników nisko uposażonych znacznie się różnił w poszczególnych państwach członkowskich UE. Najwyższy poziom tego wskaźnika zaobserwowano na Łotwie (25,5 %), w Rumunii (24,4 %), na Litwie (24,0 %) i w Polsce (23,6 %), na kolejnych miejscach znalazły się Estonia (22,8 %), Niemcy (22,5 %), Irlandia (21,6 %) i Zjednoczone Królestwo (21,3 %). Natomiast pracownicy nisko uposażeni stanowili mniej niż 10 % w Szwecji (2,6 %), Belgii (3,8 %), Finlandii (5,3 %), Danii (8,6 %), Francji (8,8 %) i we Włoszech (9,4 %).

4.4. Wnioski

Liczba pracujących osób bez podmiotów gospodarczych o liczbie parujących do 9 osób w roku 2016 wyniosła 8483,5 tysiąca osób i było wyższe niż poprzednim roku o 2.3%. Udział pracujących w sektorze prywatnym zwiększył się w stosunku do ub. roku i wyniósł 66,6%. Przeciętne zatrudnienie w 2016 r. wyniosło 8483,5 tys. osób i było o 2,3% wyższe niż przed rokiem. Wysoki wzrost zatrudnienia odnotowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca, informacja i komunikacja, rolnictwo, leśnictwo, przetwórstwo przemysłowe, transport i gospodarka magazynowa oraz handel, naprawa pojazdów samochodowych. Natomiast niewielki wzrost w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacja oraz edukacji. Spadek zatrudnienia podobnie jak w ub. roku odnotowano w górnictwie i wydobywaniu, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, jak również w obsłudze rynku nieruchomości i budownictwie. W administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych zatrudnienie pozostało na poziomie zbliżonym do ub. roku. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2016 r. ukształtowało się na poziomie 4047,21 zł. W sektorze publicznym wyniosło 4610,61 zł, a w sektorze prywatnym 3905,70 zł. Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2016 r. była większa

niż w 2015 r. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrost przeciętnego wynagrodzenia, odnotowano we wszystkich sekcjach z wyjątkiem sekcji górnictwo i wydobywanie, w której odnotowano spadek. Sekcje o największym wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia to: zakwaterowanie i gastronomia, administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, handel; naprawa pojazdów samochodowych, opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Najniższy wzrost wynagrodzeń odnotowano w sekcji: edukacja, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo i działalność finansowa i ubezpieczeniowa.

REMUNERATION AND EMPLOYMENT IN POLAND FOR THE YEARS 2014 - 2016

Abstract: The purpose of this publication is to present the current changes in the labor market in terms of the number of persons employed in large and medium units, working hours and the number of unemployed registered in labor offices. The data presented concern the level of average nominal wages in the national economy and the rate of real wages, employment and wages in the public administration and in financial and insurance activities; information on the number of people who have arrears in pay and the amount of arrears, as well as information on the number of permits issued to foreigners for work in Poland.

Key Words: wages, employment,

Literatura

- [1]. Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2016, Warszawa, Rok LXXVI.
- [2]. Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016r. GUS, Warszawa, 2017.
- [3]. Polak E., Regionalne zróżnicowanie wynagrodzeń w Polsce i tendencje zmian w tym zakresie, Współczesna Gospodarka, Vol. 6 Issue 1, 2015, 19-32.
- [4]. European Economic Forecast, Autumn 2016.
- [5]. Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2015r. GUS, Warszawa, 2016.
- [6]. Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2015, Warszawa, Rok LXXV.
- [7]. Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2014r. GUS, Warszawa, 2015.